

De energietransitie begint bij... jezelf?

Onderzoeksrapport over kennis, houding en gedrag rondom de energietransitie.

Inhoudsopgave

Management Summary	Pagina	3
Resultaten	Pagina	10
- Kennis	Pagina	12
- Houding	Pagina	16
- Gedrag	Pagina	20

Management Summary

Achtergrond

De Nationale Monitor Energietransitie

Dit rapport laat de resultaten van de tweede meting van de Nationale Monitor Energietransitie zien. De energietransitie is de overgang van de huidige energiemix naar een duurzame energiehuishouding.

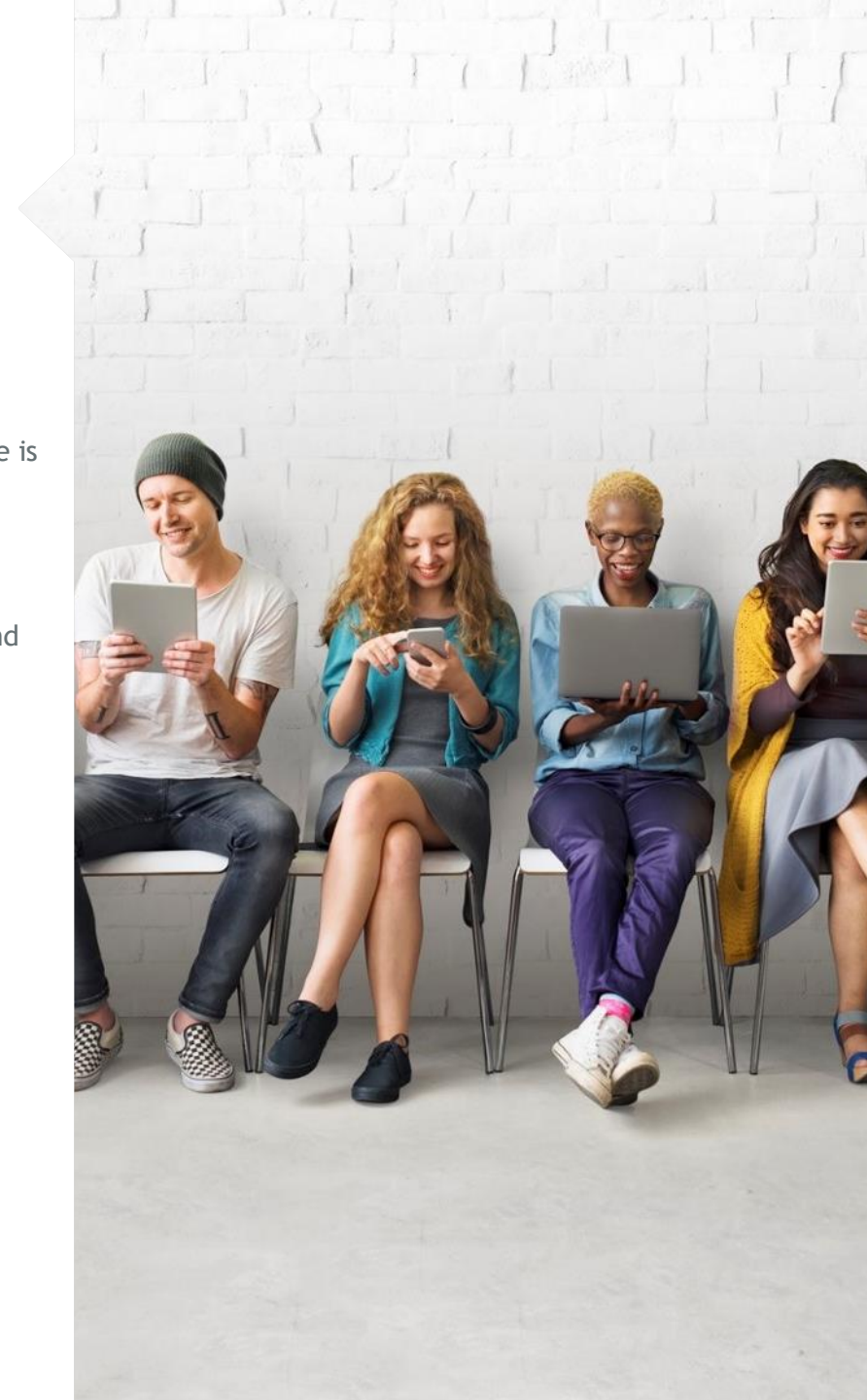
Dit jaarlijkse onderzoek wordt gehouden om meer inzicht te verkrijgen in de complexiteit van de markt rondom de energietransitie, waarbij we door de tijd monitoren wat de impact van de energietransitie op consumenten is. De ‘stand van de markt’ wordt inzichtelijk gemaakt om te zien in hoeverre gemiddeld Nederland klaar is voor deze transitie.

De mening van Nederlanders én het Feenstra Bewonerspanel

De onderzoeksdoelgroep bestaat uit twee steekproeven. Allereerst is het onderzoek uitgezet onder een Nederlands representatieve steekproef, vergaard uit een extern consumenten panel. Kandidaten die aan de eerste meting hebben deelgenomen, zijn uitgesloten voor dit onderzoek.

Daarnaast zijn de panelleden van het Feenstra Bewonerspanel uitgenodigd. Het panel bestaat uit een groep betrokkenen die gemotiveerd zijn om met regelmaat hun mening te geven over zorgeloos wonen. Deelnemers aan het panel hebben zich daar zelf voor opgegeven.

Beide groepen hebben een vergelijkbare vragenlijst voorgelegd gekregen.

Methode

- > Online kwantitatief onderzoek

- > Externe consumenten: 46 vragen
Bewonerspanel: 45 vragen

- > Invulduur:
Externe consumenten: ca. 12 min.
Bewonerspanel: ca. 21 min.

Doelgroep & steekproef

- > Nederlandse consumenten* & panelleden Bewonerspanel**

- > Externe consumenten: Netto n=1045. Bewonerspanel: Bruto n=2027, Netto n=1029. 51% respons

- > Steekproefbron: Extern consumenten panel & Bewonerspanel

- > Er is geen weging toegepast

Veldwerk

- > Veldwerkperiode: 23 jan t/m 5 feb 2019

*De representatieve steekproef is getrokken op basis van geslacht, leeftijd, opleiding en inkomen.

**Let op: 80% panelleden van het Bewonerspanel bezit een koopwoning, tegenover 65% van de Nederlandse consumenten. In de eerste meting was zichtbaar dat huisbezitters over het algemeen een andere mening over de energietransitie hebben dan huurders. Er moet dan ook voorzichtig met de vergelijking tussen Nederlanders en het Bewonerspanel worden omgegaan. In het rapport zijn de resultaten van de Nederlandse consument leidend en vergeleken met de resultaten van de eerste meting.

Steekproef samenstelling Nederlanders 2019

Geslacht

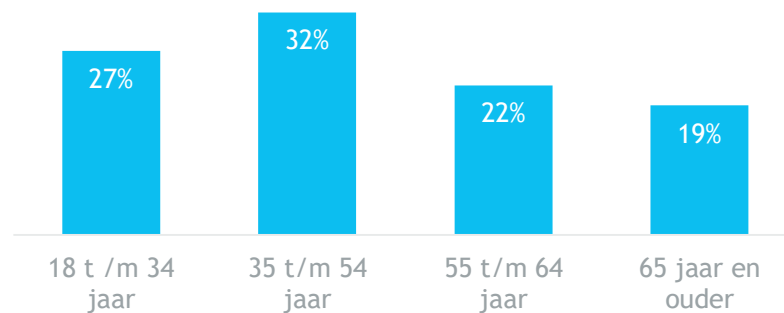

Man
50%

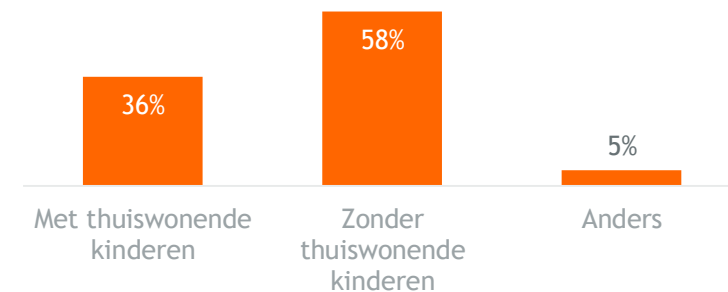

Vrouw
50%

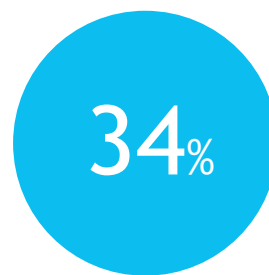
Leeftijd

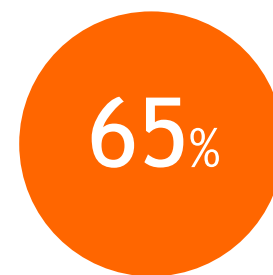
Huishoudsituatie

Woonsituatie

Huur

Koop

Steekproef samenstelling panelleden Feenstra Bewonerspanel

Geslacht

Man
66%

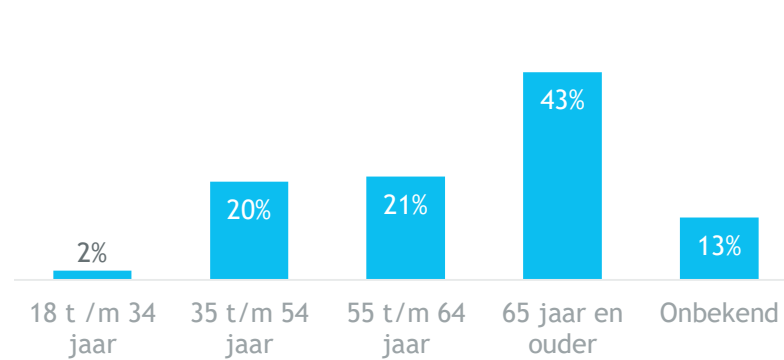

Vrouw
21%

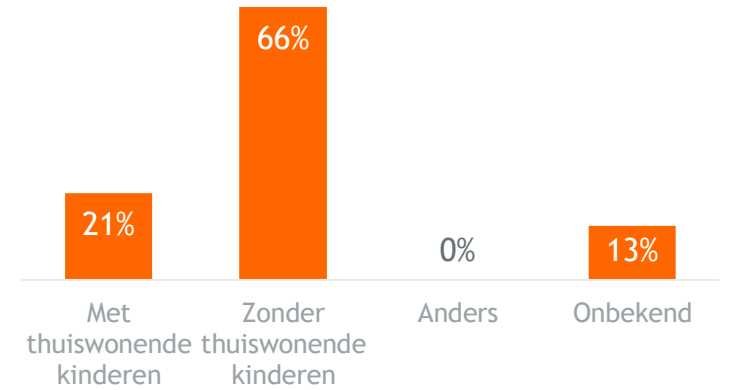

Onbekend
13%

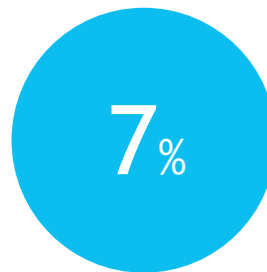
Leeftijd

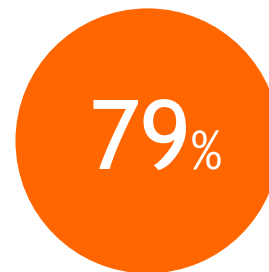
Huishoudsituatie

Woonsituatie

Huur

Koop

13%
Onbekend

Hoofdboodschap

Er heeft dit jaar beperkt verschuiving plaatsgevonden in kennis, houding en gedrag rondom de energietransitie. Het gevoel van urgentie om ook daadwerkelijk duurzaam gedrag te vertonen is gedaald ten opzicht van vorig jaar. Opvallend, gegeven de grote media en politieke aandacht over dit onderwerp en het stijgende aantal bedrijven dat hier domein in probeert te claimen. Toch hebben Nederlanders meer zorgen over klimaatverandering.

Geld blijft de voornaamste drijfveer (of barrière) voor aanzet tot duurzaam gedrag. De verantwoordelijkheid voor de energietransitie wordt grotendeels bij de overheid gelegd.

Klimaataandacht weinig invloed op kennis en houding

Het kennisniveau is in vergelijking met vorig jaar weinig gestegen. Er is dan ook weinig verandering gekomen in het aantal mensen dat bewust bezig is met de CO₂-uitstoot van het eigen energiehuishouden. Ook is het gevoel van urgentie om daadwerkelijk duurzaam gedrag te vertonen gedaald ten opzicht van vorig jaar. Een kleiner aandeel Nederlanders verwacht dat het duurzame energiehuishouden in de toekomst (heel) erg gaat veranderen. Toch maakt men zich dit jaar meer zorgen over klimaatverandering. De overheid en energiebedrijven worden aangewezen als de verantwoordelijke partijen om in actie te komen, zelfs meer dan vorig jaar. Het Bewonerspanel geeft een ander beeld: deze groep heeft over het algemeen meer kennis over dit onderwerp en is hier ook al meer bewust mee bezig.

Financiële implicaties nog belangrijker geworden in aanzet tot duurzaam gedrag rondom energiehuishouden

Alhoewel Nederlanders zeker bereid zijn om het milieu te verbeteren, zijn daadwerkelijke acties hierop met name afhankelijk van de financiële implicaties. Kosten en rendement lijken dit jaar zelfs een meer dominante rol te spelen. Men is zich ook meer bewust van de kosten voor aanpassingen in huis. Laagdrempelige acties die makkelijk toe te passen zijn en/of een lage investering vergen, zijn door de meeste Nederlanders al toegepast. Dit jaar zijn echter minder Nederlanders van plan om aan de slag te gaan met hoogdrempelige maatregelen, acties die vaak een grote investering vergen (zowel in geld als de moeite die het kost om het huis aan te passen). Belangrijke evenementen rondom dit onderwerp (zoals de VN klimaatop in december 2018) hebben veel minder impact op duurzaam gedrag dan de kosten die daarbij gemoeid zijn.

De resultaten

Leeswijzer

- In deze rapportage worden de resultaten weergegeven op basis van drie groepen: het Bewonerspanel (n=1.029), het externe panel, ook wel Nederlanders (n=1.045) en de resultaten van de vorige meting onder Nederlanders (n=1.041). Voor de leesbaarheid zijn bij de grafieken gelijke kleuren voor de groepen aangehouden.
- Op iedere slide staat onderaan de vraagstelling en het aantal respondenten waarop de resultaten zijn gebaseerd (de betreffende steekproefomvang, oftewel de “n”). Een samenvatting van de resultaten is te vinden op elke hoofdstukpagina.
- Daarnaast is gekeken naar significante en interessante verschillen tussen diverse subgroepen. De verschillen tussen de groepen zijn bij de resultaten aangegeven in grijze vlakken met de volgende iconen:

Huur /
koophuis

Provincie &
Stedelijkheid

Geslacht

Gezins-
samenstelling

Oud/nieuw
huis

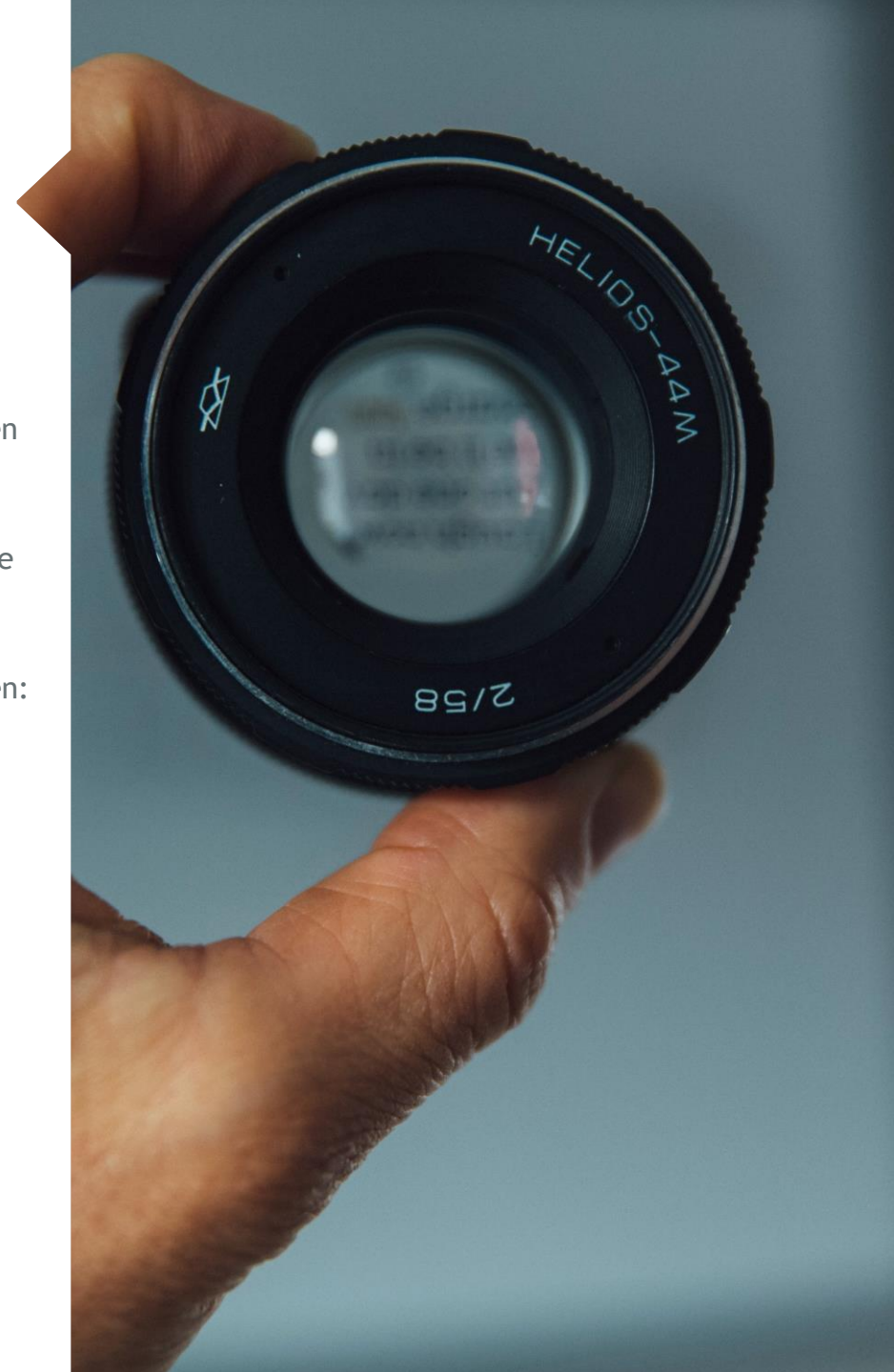

Leeftijd

Inkomen

- De scores binnen deze groepen worden steeds tegen elkaar getoetst. Bijvoorbeeld: als er vermeld staat dat mensen met een koophuis op een aspect relatief hoog of laag op scoren, betekent dat dit ten opzichte van huurders is.
- Bij sommige vragen is de mogelijkheid geboden een open toelichting te geven. De meest relevante en illustrerende antwoorden zijn opgenomen als citaten. De selectie van citaten geeft niet per se een representatief beeld van alle open antwoorden. Een aantal open vragen is gecodeerd.

Kennis

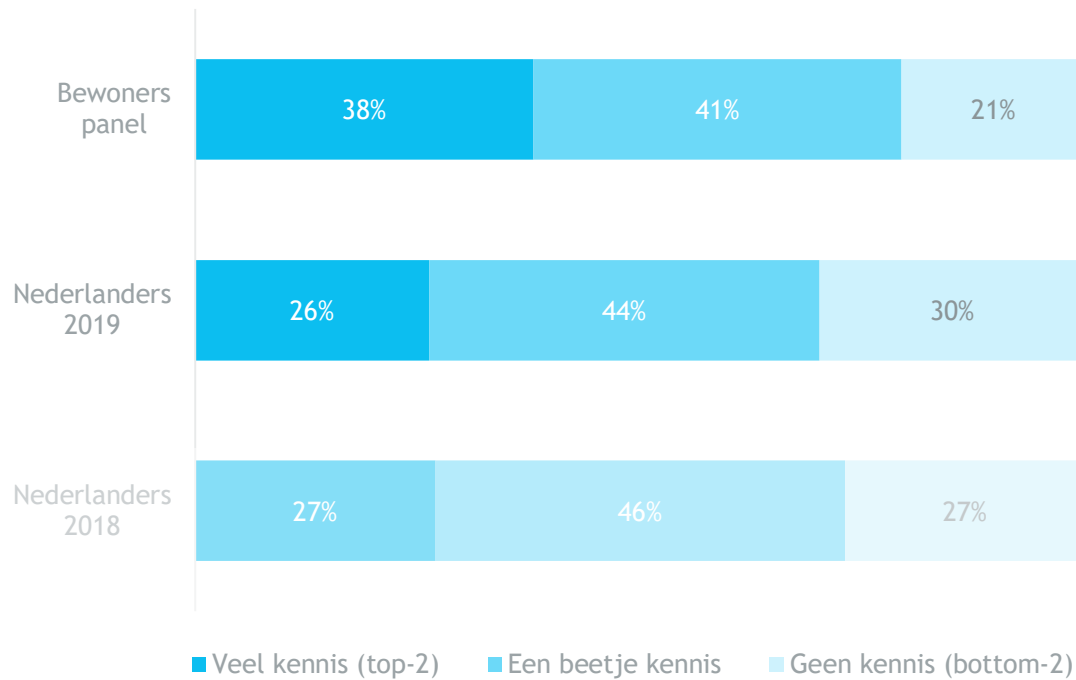

Ondanks de vele (media) aandacht die de energietransitie dit jaar heeft gekregen, denkt slechts een kwart van de Nederlanders veel kennis te hebben over verduurzaming van het energiehuishouden. Men associeert een duurzaam huishouden nog steeds met groene stroom en zonnepanelen, dit jaar wel aangevuld met gasloos wonen.

Dit jaar verwacht een op de drie Nederlanders dat het duurzame energiehuishouden in de toekomst (heel) erg gaat veranderen. Dit aandeel is kleiner dan vorig jaar. Slechts een op de tien denkt dat de woning ‘toekomstproof’ is voor toekomstige veranderingen. In vergelijking met vorig jaar hebben Nederlanders beter inzicht in de kosten die gemoeid zijn met de aanpassingen voor de verduurzaming van hun huis.

Ondanks de grote media aandacht en (politieke) bijeenkomsten denkt slechts een kwart van de Nederlanders veel kennis te hebben over verduurzaming van het energiehuishouden.

Ingeschat kennis niveau

Vraagstelling: Hoe schat u uw eigen kennisniveau in wat betreft aanpassingen aan uw huishouden naar een duurzaam energiehuishouden? Alle respondenten: Bewonerspanel (n=1029), Nederlanders 2019 (n=1045) & 2018 (n=1041)

Gasloos wonen wordt dit jaar veel geassocieerd met duurzaam wonen. Andere associaties zijn gelijk aan vorig jaar (bijv. zonnepanelen en groene energie).

Associaties duurzame energie binnen huishouden (spontaan)

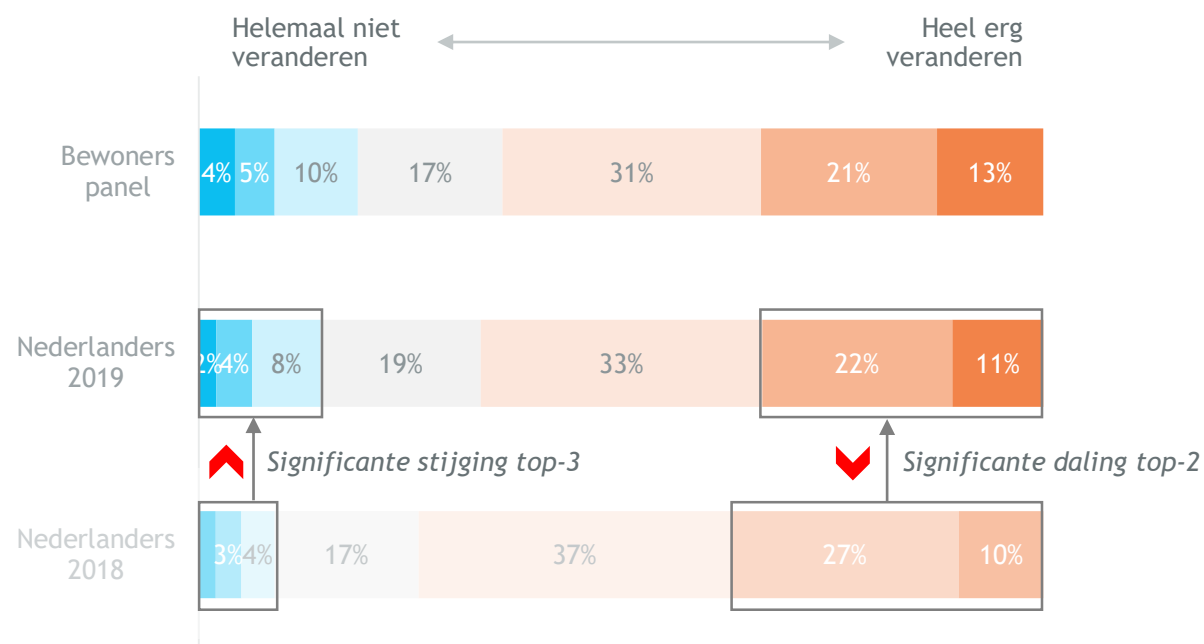

Vraagstelling: Wanneer we het hebben over duurzame energie binnen uw huishouden in de toekomst, waar denkt u dan aan?: Alle respondenten: Bewonerspanel (n=1029), Nederlanders 2019 (n=1045)

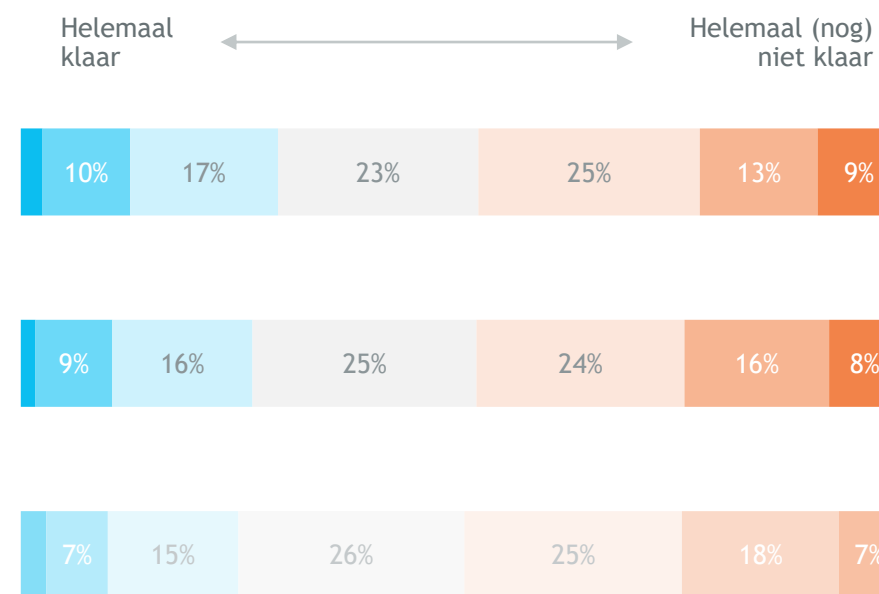

Dit jaar verwacht een op de drie Nederlanders dat het duurzame energiehuishouden in de toekomst (heel) erg gaat veranderen. Dit aandeel is kleiner dan vorig jaar. Slechts een op de tien denkt dat de woning 'toekomstproof' is voor toekomstige veranderingen.

Mate van verandering energiehuishouden in de komende 10 jaar

Woning wel of niet klaar voor de toekomst

Huurders en Nederlanders met een oud huis, zijn vaker van mening dat hun huis nog niet klaar is voor de toekomst (bottom-2).

Vraagstelling: In hoeverre denkt u dat uw energiehuishouden met betrekking tot duurzame energie in de komende 10 jaar gaat veranderen? Alle respondenten: Bewonerspanel (n=1029), Nederlanders 2019 (n=1045) & 2018 (n=1041)

Vraagstelling: In hoeverre denkt u dat uw woning in de huidige vorm klaar is voor de toekomst? Alle respondenten: Bewonerspanel (n=1029), Nederlanders 2019 (n=1045) & 2018 (n=1041)

In vergelijking met vorig jaar hebben Nederlanders beter inzicht in de kosten die gemoeid zijn met de aanpassingen voor de verduurzaming van hun huis.

Inschatting kosten aanpassing huis

Bewonerspanel

Nederlanders
2019

Nederlanders
2018

Experts schatten de minimale kosten in op 20.000 Euro

Houding

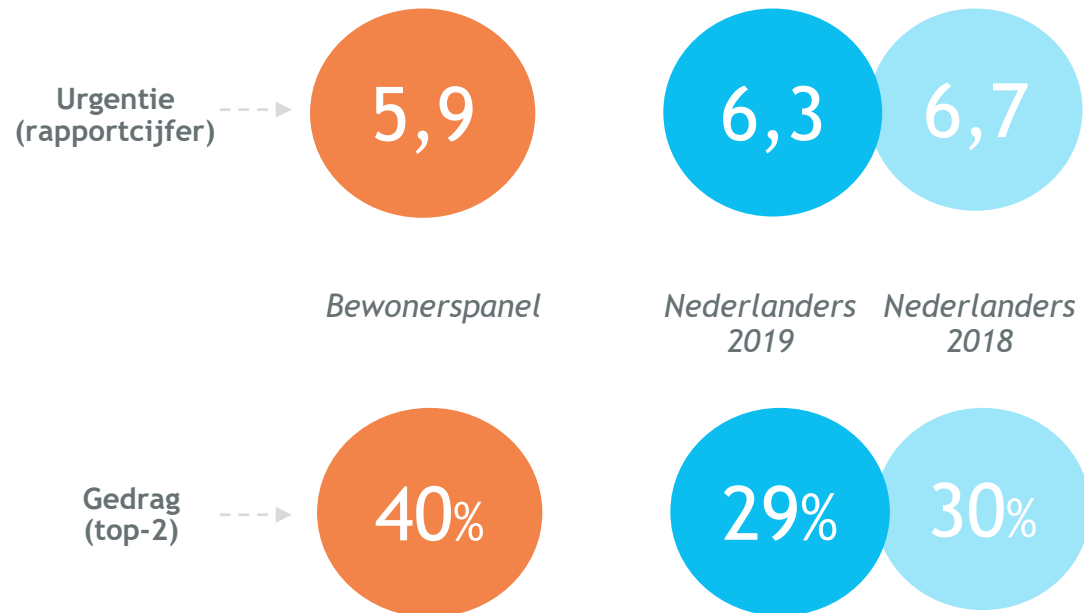

Een kwart van de Nederlanders maakt zich veel zorgen over klimaatverandering. Dit is gestegen ten opzichte van vorig jaar. Toch is het gevoel van urgentie om hierop actie te ondernemen dit jaar niet gestegen. Nederlanders vinden dan ook dat de verantwoordelijkheid rondom verduurzaming van het huishouden niet bij hen zelf ligt maar bij de overheid en energiebedrijven.

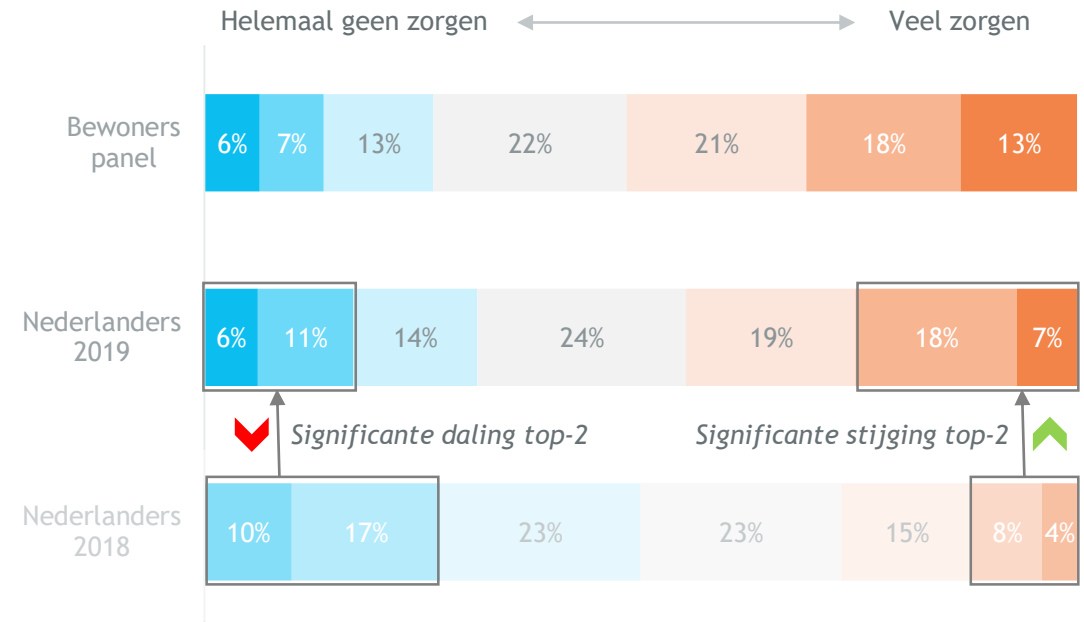
Consumenten zijn het meest geholpen met een overzicht van de kosten en baten rondom de verduurzaming van het eigen energiehuishouden. Daarnaast hebben ze ook behoefte aan advies over aanpassingen in huis.

Het aantal Nederlanders met zorgen over de klimaatverandering is dit jaar gestegen; een kwart maakt zich hier veel zorgen over. Echter is het gevoel van urgentie om ook daadwerkelijk duurzaam gedrag te vertonen gedaald ten opzicht van vorig jaar.

Urgentie en gedrag om aan de slag te gaan met duurzame oplossingen voor in huis

Zorgen over klimaatverandering

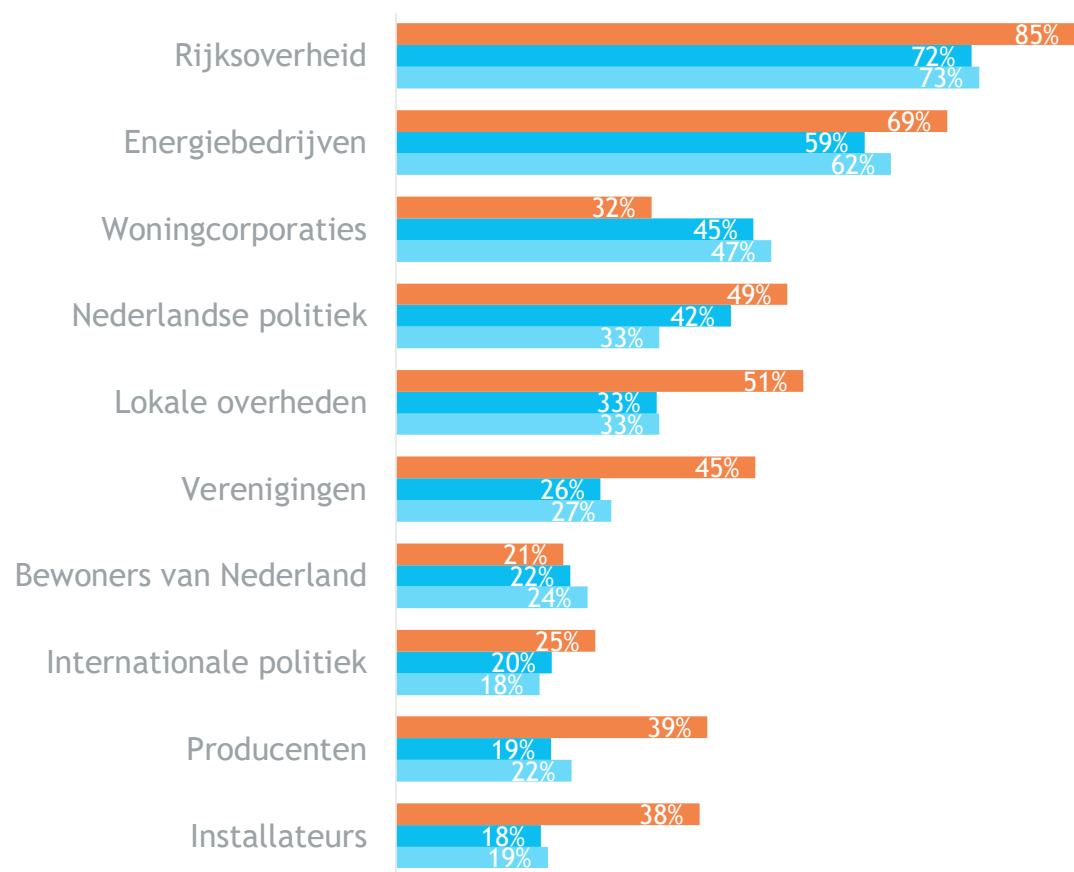
Vraagstelling: Hoe urgent is het volgens u om nu actie te ondernemen om uw energiehuishouden zo ver mogelijk te verduurzamen om de CO2-uitstoot te beperken? & In welke mate bent u momenteel bewust bezig met duurzame oplossingen om de CO2-uitstoot van uw huis te reduceren? Alle respondenten: Bewonerspanel (n=1029), Nederlanders 2019 (n=1045) & Nederlanders 2018 (n=1041)

Vraagstelling: In hoeverre maakt u zich zorgen over de klimaatveranderingen? Alle respondenten: Bewonerspanel (n=1029), Nederlanders 2019 (n=1045) & Nederlanders 2018 (n=1041)

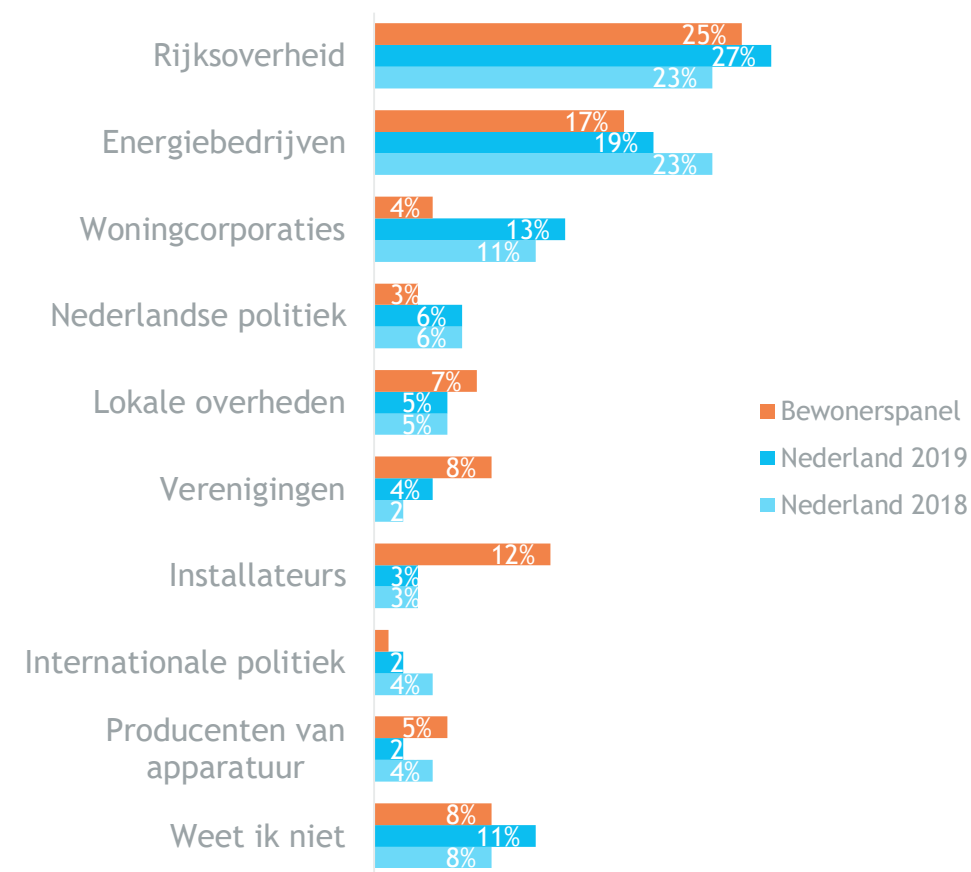

De verantwoordelijkheid voor de energietransitie wordt grotendeels gelegd bij de overheid. Daarnaast moeten de energiebedrijven volgens Nederlanders ook een rol pakken. Verantwoordelijkheid wordt beperkt bij zichzelf, de consument, gezocht.

Verantwoordelijk aangewezen partijen voor verduurzaming energiehuishoudens (top-10)

Best passende partij verduurzaming huishoudens (top-10)

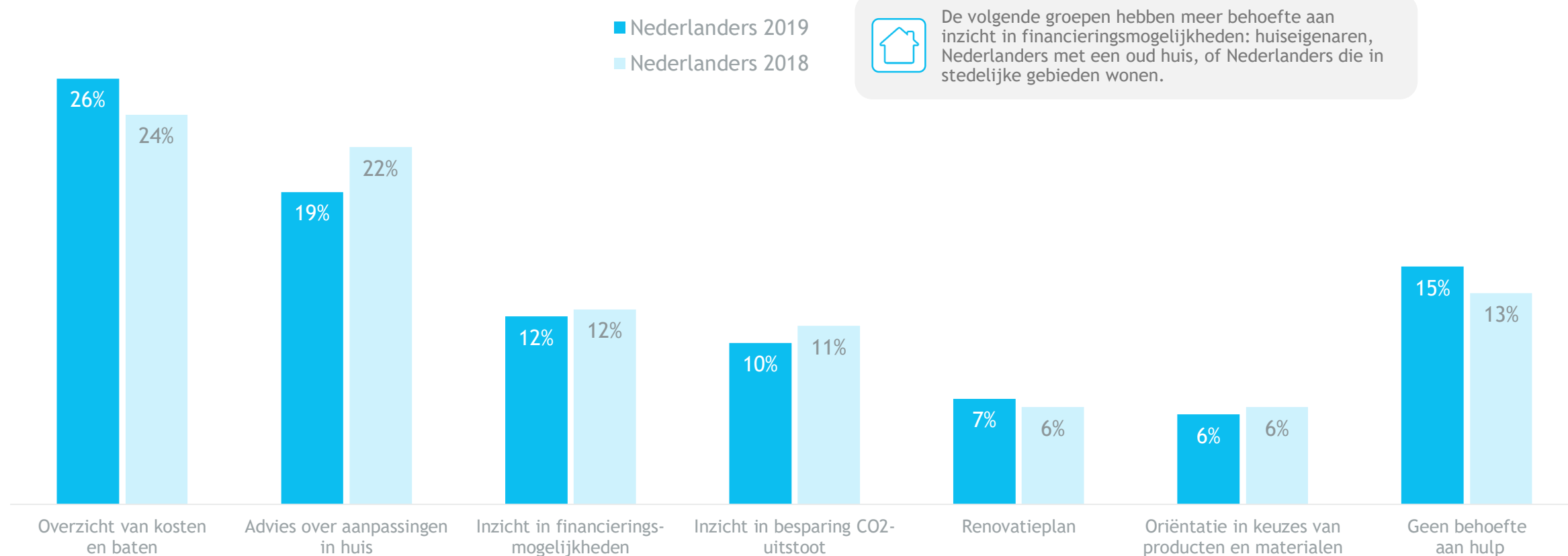
Vraagstelling: Welke partij(en) moet(en) volgens u op dit moment initiatieven gaan opzetten om huishoudens te helpen met het verduurzamen van hun energiehuishouden, of zou hierin een verantwoordelijke rol moeten nemen? Alle respondenten: Bewonerspanel (n=1029), Nederlanders 2019 (n=1045) & Nederlanders 2018 (n=1041)

Vraagstelling: Bij welke partij zou u services in de verduurzaming van het energiehuishouden het best vinden passen? Alle respondenten: Bewonerspanel (n=1029), Nederlanders 2019 (n=1045) & Nederlanders 2018 (n=1041)

Consumenten hebben behoefte aan meer overzicht in de kosten en baten en advies over de aanpassingen in huis voor verduurzaming van het huishouden.

Waar Nederlanders het meest mee zijn geholpen (ongeacht de partij)

Vraagstelling: Stel dat er een partij is die de verantwoordelijkheid op zich neemt om consumenten te helpen de CO2-uitstoot van hun huis te verminderen. Waar zou u dan op dit moment het meest mee geholpen zijn?
Alle respondenten: Nederlanders 2019 (n=1045) & Nederlanders 2018 (n=1041)

Gedrag

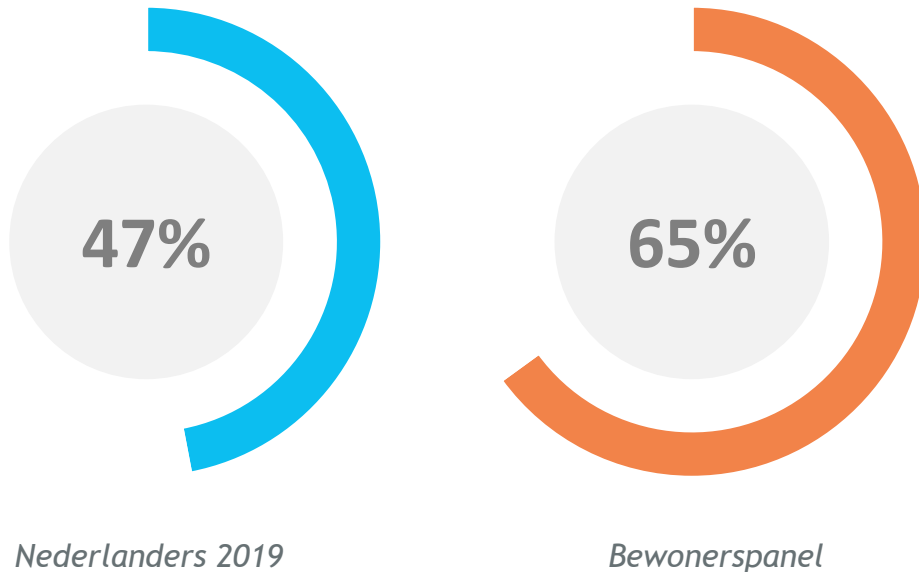

Belangrijke internationale politieke evenementen rondom de energietransitie lijken, ondanks hun bekendheid, maar beperkt invloed te hebben op duurzaam gedrag. De voornaamste 'changemakers' blijven kosten en rendement. Zo is de verlaging van de energierekening bij uitstek de voornaamste trigger om aan de slag te gaan met verduurzaming van het energiehuishouden. Goed doen voor milieu komt daarbij op een tweede plek.

Nederlanders hebben dan ook met name laagdrempelige acties ondernomen; acties die weinig moeite kosten of een lage investering vergen. Hoogdrempelige acties worden vaker gedaan vanuit milieu-overwegingen.

Bijna de helft van de Nederlanders is bekend met de georganiseerde VN klimaatconferentie van december 2018. De top staat nog ver af van de consument, een dergelijk evenement heeft nog weinig invloed op duurzaam gedrag. Zo geeft twee derde aan dat de conferentie weinig tot geen invloed heeft op de manier waarop ze omgaan met duurzame energie binnen het huishouden.

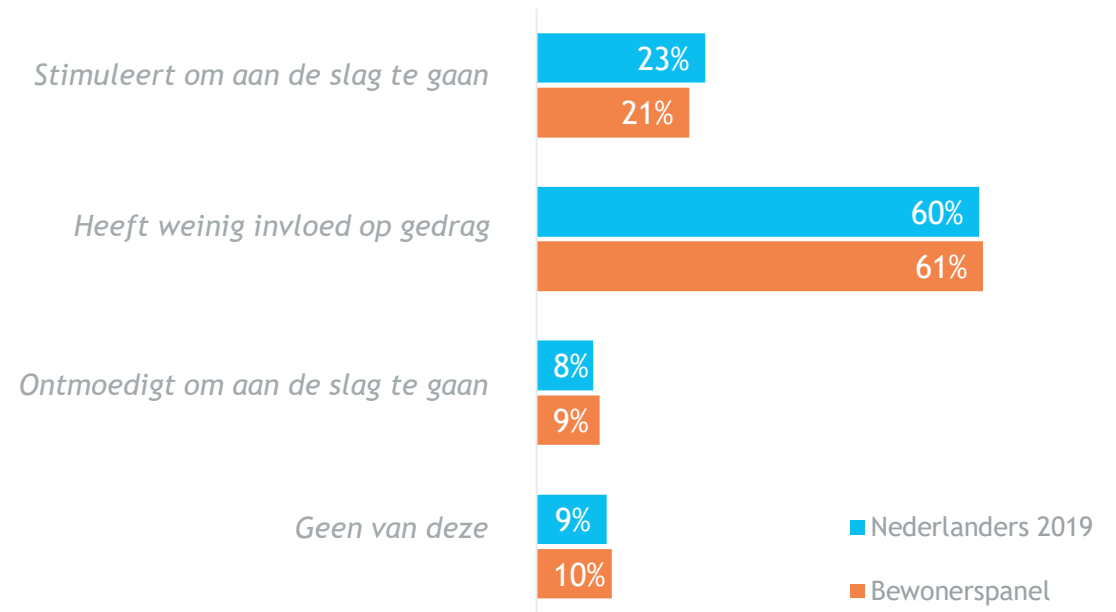
Percentage bekendheid met klimaatconferentie VN

Huurders en jongeren (34 jaar en jonger) zijn minder bekend met de VN klimaatconferentie.

Vraagstelling: Recentelijk vond de klimaatconferentie van de Verenigde Naties in Polen plaats. Weet u wat deze klimaattop inhoudt? Bewonerspanel (n=1029), Nederlanders 2019 (n=1045)

Impact klimaatconferentie VN

Vraagstelling: Verwacht u dat de uitkomsten invloed hebben op de wijze waarop u omgaat met duurzame energie binnen uw huishouden? Bewonerspanel (n=1029), Nederlanders 2019 (n=1045)

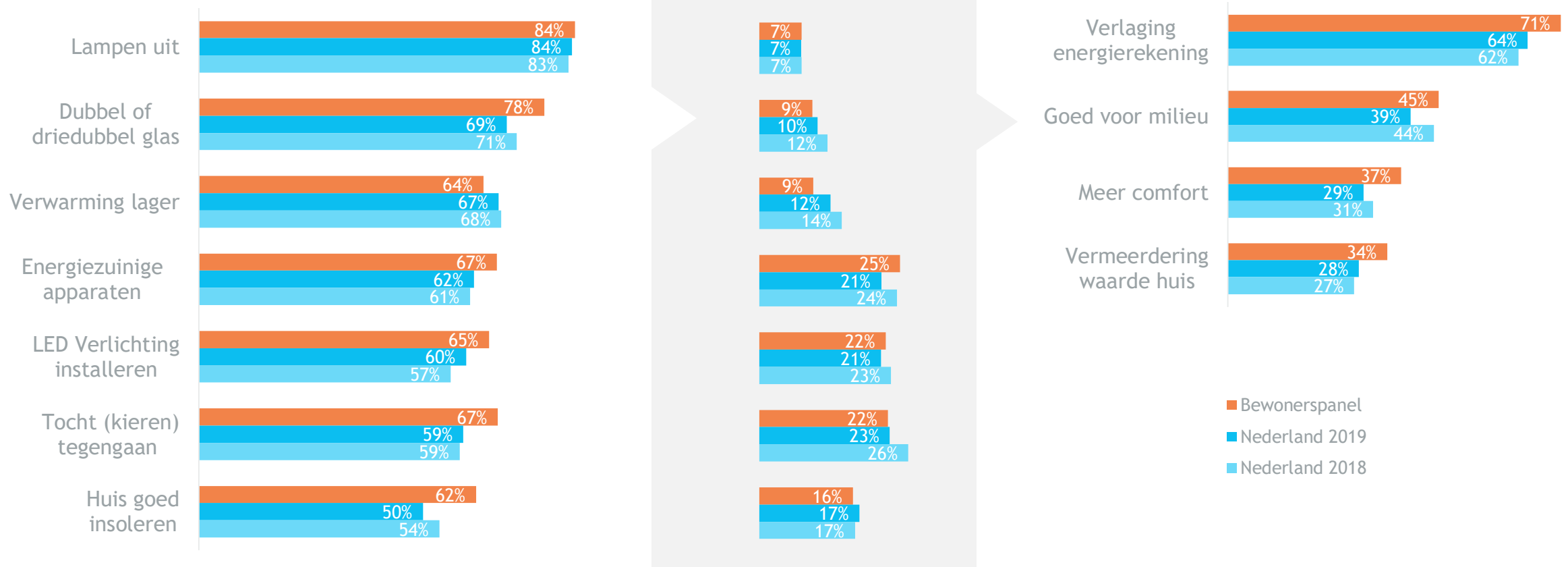
De bereidheid om thuis energie te besparen uit zich met name in het ondernemen van laagdrempelige acties. Verlaging van de energierekening blijft de belangrijkste drijfveer voor het ondernemen van deze acties.

Laagdrempelige acties ondernomen om energie thuis te besparen

→ Acties van plan

→

Triggers

Vraagstelling: Wat doet u zoal om energie te besparen in huis of bent u van plan om te gaan doen? & Wat zijn voor u de voornaamste redenen om ook in de toekomst daadwerkelijk aan de slag te gaan met deze aanpassingen?
 Alle respondenten: Bewonerspanel (n=1029), Nederlanders 2019 (n=1045) & 2018 (n=1041)

Ingrijpende maatregelen worden vaker overwogen om goed te doen voor het milieu dan laagdrempelige acties. Echter zijn ook bij deze acties de financiële voordelen (rendement en subsidies) belangrijke triggers.

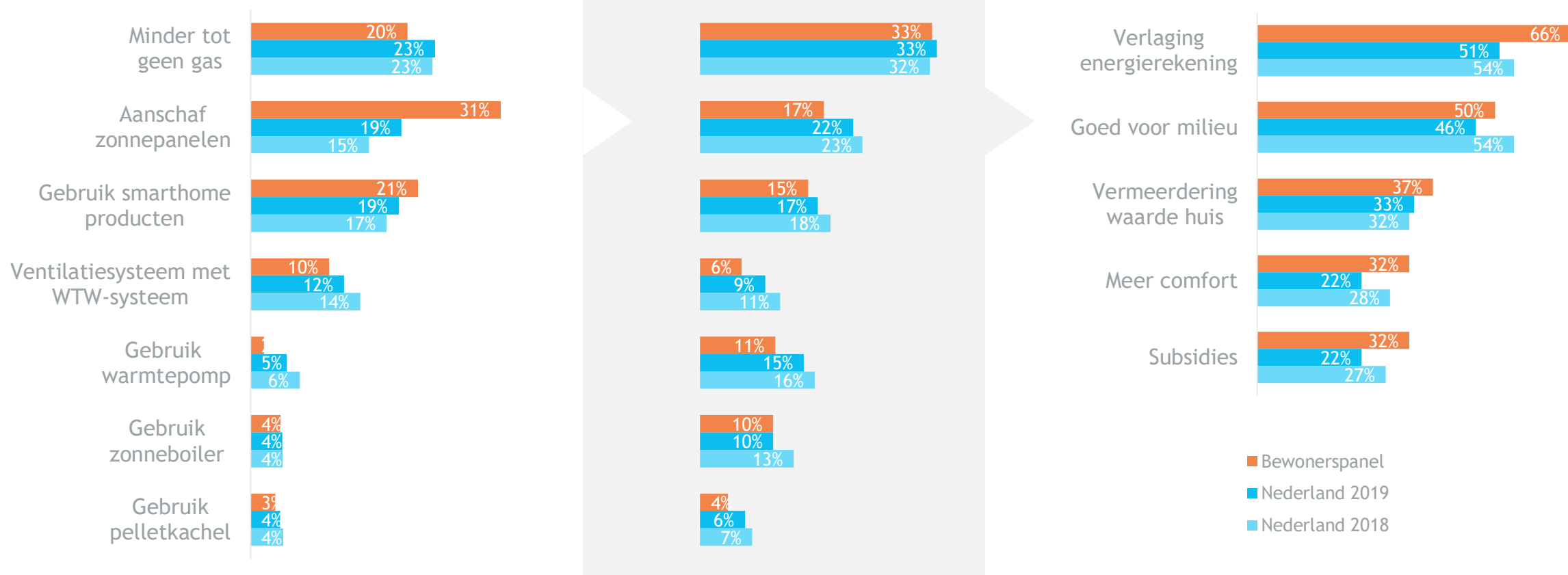
Hoogdrempelig acties ondernomen om energie thuis te besparen

Acties van plan

Triggers

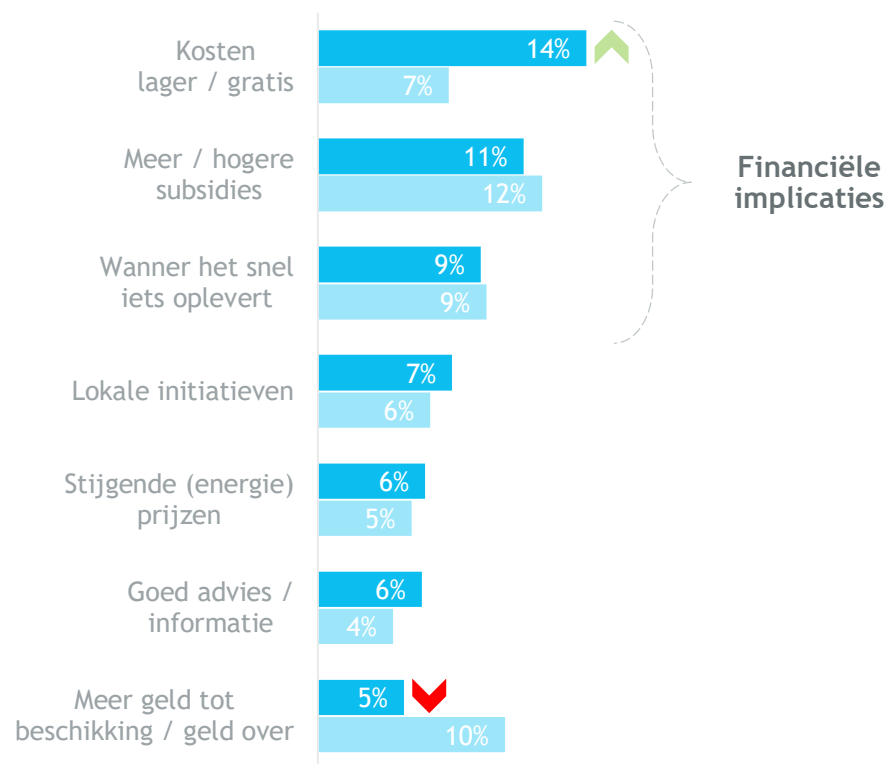

Vraagstelling: Wat doet u zoal om energie te besparen in huis of bent u van plan om te gaan doen? & Wat zijn voor u de voornaamste redenen om ook in de toekomst daadwerkelijk aan de slag te gaan met deze aanpassingen?
 Alle respondenten: Bewonerspanel (n=1029), Nederlanders 2019 (n=1045) & 2018 (n=1041)

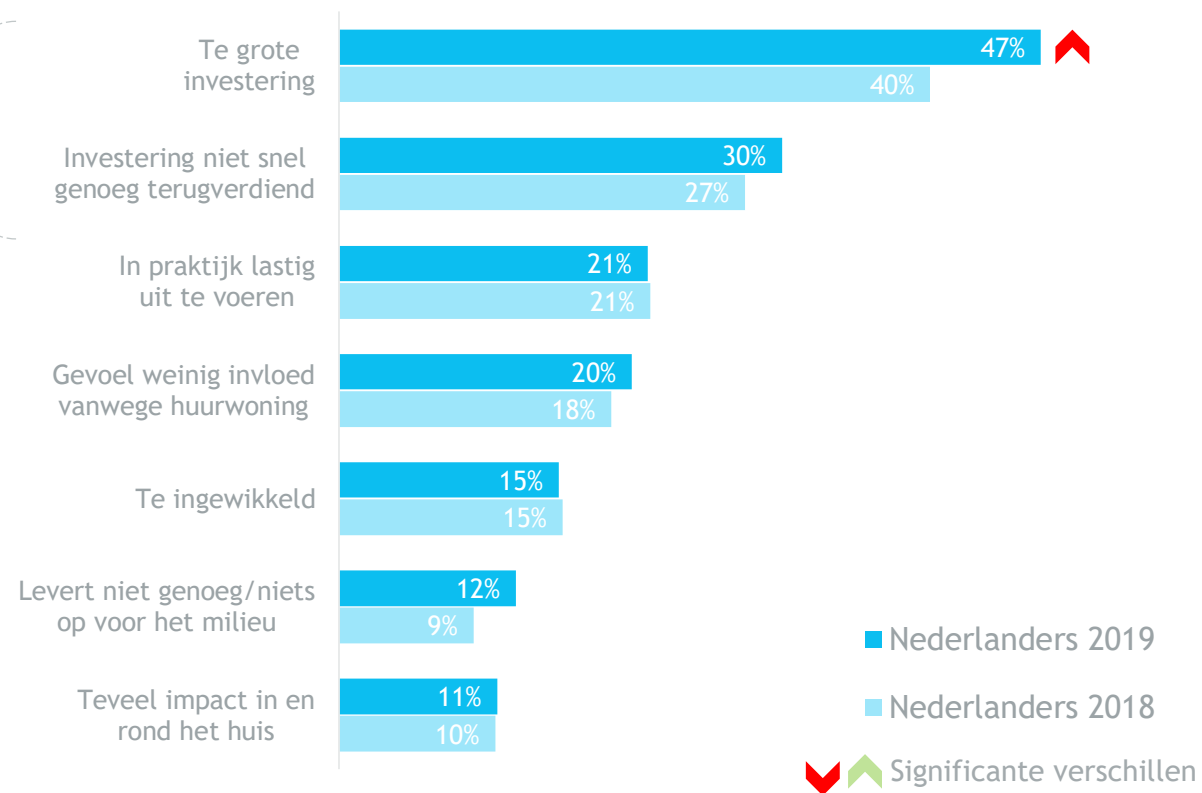

Een (positieve) verandering in financiële omstandigheden zal aanzetten tot verandering in duurzaam gedrag; kosten zijn nog altijd de doorslaggevende factor.

Belangrijkste triggers (open antwoorden gecodeerd)

Belangrijkste barrières

Feenstra

**RIJNSBURGSTRAAT 9
1059 AT AMSTERDAM**

020 - 412 24 05

Auteurs: MWM2, Iris Homan & Valerie Vieira
In opdracht van: Feenstra, Mirjam Visser
Datum: April 2019
